

Editöre Mektup Konu: “COVID-19 Pandemisinin Türk Göz Hekimleri Üzerine Etkisi”–COVID-19 Salgını Sırasında Klinik Oftalmolojide İnovasyonlar

Letter to the Editor re: “Effects of the COVID-19 Pandemic on Turkish Ophthalmologists.”–Incremental Innovations in Clinical Ophthalmology During the COVID-19 Pandemic

✉ Bharat Gurnani*, ✉ Kirandeep Kaur**

*Kornea ve Refraksiyon Servisi, Aravind Göz Hastanesi, Pondicherry, Hindistan

**Aravind Göz Hastanesi, Pediatrik Oftalmoloji ve Strabismus Servisi, Pondicherry, Hindistan

Anahtar Kelimeler: COVID-19, inovasyon, klinik oftalmoloji

Keywords: COVID-19, innovations, clinical ophthalmology

Sayın Editör,

Koronavirüs hastalığı-2019 (COVID-19) salgınının Türk oftalmologlar üzerindeki etkisini bildiren makaleyi ilgiyle okuduk ve COVID-19 salgını sırasında Türkiye’deki uygulama modellerine dair önemli bilgiler edindik.¹ Bununla birlikte, pandemi sırasında Hindistan’daki üçüncü basamak göz hastanelerinin çoğunda gözlemlenen değişiklikler ve inovasyonlar ile ilgili birkaç önemli noktayı eklemek istiyoruz. Tüm sağlık personeli ve hastalara günlük ateş ölçümü, el dezenfeksiyonu ve seyreltilmiş hipoklorit solüsyonu ile ayakkabı/terlik dezenfeksiyonu yapıldı, seyahat öyküsü sorgulandı, COVID-19 onamı alındı ve hastaneye girmeden önce maske ve kişisel koruyucu ekipman kullandıklarından emin olundu.² Makalede vurgulanan hekimlerin çalışma saatlerinin azaltılmasına benzer şekilde, COVID hastalarının günlük viral maruziyetini en aza indirmek amacıyla ülkemizde sağlık personeli ve hekimler 2-3 ekibe ayrılmıştır. Hastalar sadece randevu ile kabul edilerek, sınırlı sayıda hastaya tek giriş izni verildi. Bir hastaya sadece bir refakatçinin eşlik etmesi istendi ve muayene sırasında gerekli görülmedikçe refakatçilerin muayene odasına girmesine izin verilmedi. Sosyal mesafeyi korumak için ortadaki sandalyeler kırmızı bantlar ile kapatılarak hastalar bir sandalye atlatılarak oturtuldu. Yüzey kontaminasyonunu ve çapraz viral enfeksiyonu önlemek için +90D lens, +20D lensli indirekt oftalmoskop,

optik koherens tomografi, fundus floresin anjiyografi, klavye ve bilgisayar ekranı gibi enstrümanların hepsi günlük olarak streç film ile sarıldı. Makalede mükemmel bir şekilde vurgulandığı gibi pandemi ve özellikle karantina sürecinde elektif cerrahiler yapılmayıp sadece acil olgular opere edilmiştir. Cerrahi ekipler, aerosol yoluyla COVID-19 yayılımını azaltmak için oftalmolojik cerrahi ve anestezi yaklaşımları modifiye edildi. Topikal anestezi altında fakoemülsifikasyon tercih edilen cerrahi idi. Keratoplasti ve vitreoretinal girişimler gibi uzun süren ameliyatlara için COVID-19 gerçek zamanlı polimeraz zincir reaksiyonu sonucu zorunlu tutuldu. Pozitif hastalarda konjonktival yüzeyde COVID-19 olabileceği için aerosol yayılımı riski nedeniyle peribulbar anesteziden kaçınıldı ve COVID-19 negatif hastalarda subtenon anestezisi tercih edildi.³ Maske, dezenfektan ve kişisel koruyucu ekipmanlar gibi kaynakların yetersiz olduğu pandemi gibi zor zamanlar inovasyon yapmamızı sağladı. Pandeminin başında, akut maske sıkıntısı olduğunda, eski kullanılmayan buzdolaplarını kapalı bir ortam olarak kullanıp, hidrojen peroksit ve ultraviyole ışınları ile maskeleri sterilize etmek gibi yenilikçi bir teknik uyguladık. Bu yöntem, yokluk döneminde personeli korumada yararlı olmuştur. Maske nedeniyle buğulanma bilinen bir sorundur ve operasyon sırasında maskeye bağlı buğulanma, mikroskopun göz merceği üzerine uygulanan basit bir solüsyon uygulanarak önlenmiştir. Çocuk hastalıkları bölümünde, çocuklar

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Bharat Gurnani, Kornea ve Refraksiyon Servisi, Aravind Göz Hastanesi, Pondicherry, Hindistan

E-posta: drgurnanibharat25@gmail.com **ORCID-ID:** orcid.org/0000-0003-0848-5172

Geliş Tarihi/Received: 03.06.2021 **Kabul Tarihi/Accepted:** 30.03.2021

Cite this article as: Gurnani B, Kaur K. Letter to the Editor re: “Effects of the COVID-19 Pandemic on Turkish Ophthalmologists.”–Incremental Innovations in Clinical Ophthalmology During the COVID-19 Pandemic. *Türk J Ophthalmol* 2021;51:252-253

©Telif Hakkı 2021 Türk Oftalmoloji Derneği
Türk Oftalmoloji Dergisi, Galenos Yayınevi tarafından basılmıştır.

için ayarlanabilir kulak halkası yapmak için tek kullanımlık intravenöz tüplerin kullanılması; hasta taramalarını güvenli bir şekilde yapabilmek için hekim ile hastayı fiziksel olarak ayıran bir akrilik levha arkasından S12C mobil görme tarayıcısı kullanmak; yakın temaslı muayeneler sırasında virüsün aerosol yolu ile bulaşmasını önlemek için biyomikroskop kalkanları kullanmak;⁴ bebek ve küçük çocukları güvenli bir mesafeden muayene edebilmek için kafa bantlı büyüteç kullanmak gibi çok sayıda inovasyon yapıldı. Yazarlar, hasta ve doktorların COVID-19 konusunda algılarına ilişkin detayları güzel bir şekilde açıklamış ve hastaların COVID-19 ile ilgili ne kadar bilgi sahibi olduklarını düşündükleri ve psikolojik yönden nasıl etkilendikleri hakkında değerli bilgiler sağlamışlardır. Benzer şekilde, rutin göz muayenesi için merkezimize başvuran hastalarda COVID-19 ile ilgili çok merkezli bir Bilgi, Tutum ve Davranış (BTD) analizi yaptık. Popülasyonumuzda BTD skorunun yaklaşık %80 gibi yüksek düzeyde olduğunu ancak yaşlı yüksek riskli ve okuma yazma bilmeyen hastaların BTD skorlarının anlamlı olarak düşük olduğunu gösterebildik. Bu nedenle, topluma COVID-19 tablosu ve belirtileri ile ilgili eğitim verilmesi ve farkındalık oluşturulması, herkesi korumanın anahtarıdır.⁵ COVID-19 pandemisi, küresel olarak hepimizin sınındığı bir zaman olmuştur. Ölümcül virüs hepimize zihinsel, fiziksel ve duygusal olarak meydan okudu. Koşullara uyum sağladık ve benzeri görülmemiş zorluklara uyum sağlamayı öğrendik. Yazarları bir kez daha Türkiye'deki COVID-19 pandemisi hakkında önemli bilgiler verdikleri için tebrik ediyoruz. Birlikte çaba göstererek kazanan biz olabiliriz ve dünyayı Corona'dan arındırabiliriz.

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu tarafından değerlendirilmiştir.

Yazarlık Katkıları

Cerrahi ve Medikal Uygulama: B.G., K.K., Konsept: B.G., K.K., Dizayn: B.G., K.K., Veri Toplama veya İşleme: B.G., K.K., Analiz veya Yorumlama: B.G., K.K., Literatür Arama: B.G., K.K., Yazan: B.G., K.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

Kaynaklar

1. Kavadarlı I, Mutlu M. Effects of the COVID-19 Pandemic on Turkish Ophthalmologists. Turk J Ophthalmol. 2021;51:95-101.
2. Gurnani B, Kaur K. Impact of the COVID-19 pandemic on clinical ophthalmology. Indian J Med Res. 2021;153:199-200.
3. Gurnani B, Kaur K. Modified drug regimen for ophthalmic anesthesia during COVID-19 pandemic: Revisiting pharmacological concepts. Indian J Pharmacol. 2021;53:178-179.
4. Kaur K, Kannusamy V, Gurnani B. Incremental innovations in pediatric ophthalmology department during the COVID-19 pandemic: An experience from a tertiary eye care hospital. Indian J Ophthalmol. 2021;69:1000-1001.
5. Christy JS, Kaur K, Gurnani B, Hess OM, Narendran K, Venugopal A, Anuja J, Manohar D, Raman R, Venkatesh R. Knowledge, attitude and practise toward COVID-19 among patients presenting to five tertiary eye care hospitals in South India - A multicentre questionnaire-based survey. Indian J Ophthalmol. 2020;68:2385-2390.